

ПРОБЛЕМА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ РАДИ ЄВРОПИ

Рада Європи є однією з найстаріших міжнародних регіональних організацій, яка створена «з метою досягнення більшого єднання між її членами для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, а також сприяння їх економічному та соціальному прогресу» [1]. Дана організація здійснює суттєвий вплив на глобальний юридичний процес міжнародної взаємодія національних правових систем за допомогою координації шляхів реформування законодавств держав-учасниць задля досягнення поставленої перед нею мети. Така координація забезпечується за допомогою надання рекомендацій, з боку уповноважених органів організації, укладанні договорів та здійснення спільних заходів в різних галузях. Так, на думку Є. Попко основними характеристиками нормативно-правових актів, які приймає Рада Європи в своїй діяльності є наступні:

- 1) створюються на основі міжнародних договорів;
- 2) у процесі їх формування і реалізації покладено принцип узгодженості сторін;
- 3) містять норми не тільки рекомендаційного, а й імперативного характеру;
- 4) не мають прямої дії, а повинні бути імplementованими [2].

При вступі до Ради Європи держава, яка виявила таке бажання, бере на себе зобов'язання дотримуватись своїх загальних обов'язків згідно зі Статутом Ради Європи, а саме плюралістичної демократії, верховенства права та захисту прав людини і основних свобод усіх осіб під її юрисдикцією. Отже, можна зауважити, що членство в Раді Європи покладає на членів певні обов'язки. Дотримання взятих на себе зобов'язань є невід'ємною частиною співробітництва у межах даної регіональної міжнародної організації. Так, відповідно до Директива N 508 (1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про дотримання державами-членами Ради Європи своїх зобов'язань», а саме у п.3 зазначено, що всі держави-члени Ради Європи мають поважати свої зобов'язання за Статутом, Європейською Конвенцією з прав людини та усіма іншими конвенціями, сторонами яких вони є [3]. З даних положень можна дійти

¹ Студентка 4 курсу факультету підготовки кадрів для державної пенітенціарної служби України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

висновку, що основним і безпосереднім об'єктом правозастосовної діяльності Ради Європи виступають саме права людини та верховенство права. Основоположним правовим актом даної міжнародної організації виступає Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Кожна держава-учасниця зобов'язується імплементувати її в своє законодавство. Проте ані Статут Ради Європи, ані сама конвенція не містять чіткого і регламентованого процесу здійснення такої імплементатії. Відсутність регламентації таких дій призводить до різного відношення до неї членів організації, оскільки кожна держава самостійно визначає яку роль дана конвенція буде відігравати в її законодавстві. Отже, постає питання про різне забезпечення державами її виконання. В зв'язку з чим виникає проблема різної правової оцінки такого правового акту, а також різний обсяг гарантованих прав, а також форм їх захисту, що в свою чергу суперечить встановленню єдиних для всіх європейських стандартів. Оскільки держави не завжди в повному обсязі дотримуються взятих на себе зобов'язань Статут Ради Європи закріплює положення про відповідальність членів в разі їх грубого не дотримання.

Задля уникнення різного застосування загальноновизнаних норм права, а також задля встановлення єдиного справедливого правового режиму при вступі кожного нового учасника Радою Європи видається рекомендація, основний зміст якої полягає в пропозиціях та шляхах реформування національного законодавства, таким чином щоб воно за своїм змістом відповідало основоположним актам діяльності організації.

Такі рекомендації дають змогу визначити державам-учасницям основні шляхи реформування власного законодавства задля забезпечення правильного та повного виконання своїх обов'язків. Функції щодо моніторингу та ефективного виконання таких зобов'язань у Раді Європи, в основному, покладено на Парламентську Асамблею Ради Європи. Основні її повноваження в даній сфері закріплені у Директиві N 508 (1995), яка закріпила необхідність пильного контролю за дотриманням зобов'язань, які взяли на себе владні структури нових держав-членів Ради Європи та звітування про їх виконання, доки усі взяті зобов'язання не будуть виконані. Хоча Статутом міжнародної організації не закріплено жодного органу, який мав би повноваження в цій сфері діяльності слід відмітити також можливість Комітету Міністрів здійснювати певний контроль зі своєї сторони. Та, в 1994 році після першого саміту у Відні, Комітет Міністрів 10.11.1994 р. ухвалив Декларацію про дотримання зобов'язань, прийнятих державами-членами

Ради Європи. Вона закріплювала запровадження моніторингу за виконанням державами Ради Європи зобов'язань, прийнятих під час вступу до організації, а також зобов'язань, які випливають зі Статуту Ради Європи, Європейської конвенції з прав людини та інших правових документів організації. В пункті 1 Декларації зазначено: «Комітет Міністрів буде розглядати питання виконання зобов'язань стосовно стану демократії, прав людини та верховенства права у будь-якій державі-члені, які будуть передані йому: державами-членами, Генеральним секретарем або на підставі рекомендації Парламентської Асамблеї» [4]. Дана Декларація стала правовою основою здійснення функцій контролю Комітетом Міністрів. Розглядаючи повноваження цих двох органів можна провести розмежування їхньої компетенції в сфері контролю, а саме за сферою моніторингів. Що стосується Парламентської Асамблеї, то її моніторинг стосовно виконання зобов'язань полягає в перевірці дотримання обов'язків окремих членів Ради Європи, а Комітет Міністрів в свою чергу здійснює перевірки стосовно всіх членів, але з окремо визначених питань [5].

Виходячи з вищесказаного можна дійти висновку, що проблема виконання зобов'язань державами-учасниками Ради Європи в наш час є досить актуальною, оскільки міжнародне співробітництво у рамках Ради Європи набуває все більшого розповсюдження. Проте існування різних національних правових систем у державах-членах сприяє різному забезпеченню виконання ними взятих на себе зобов'язань, що і виступає однією з головних проблем у діяльності Ради Європи.

Література:

1. Статут Ради Європи [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_001

2. Э. Попко Основні тенденції розвитку права ради Європи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2014/3/48.pdf>

3. Директива N 508 (1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про дотримання державами-членами Ради Європи своїх зобов'язань» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_157

4. Declaration on compliance with commitments accepted by members states of the Council of Europe (Adopted by the Committee of Ministers on 10 November 1994 at its 95th Session) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://>

wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=525835&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383.

5. Аббакумова Д. В. Деякі аспекти процедури моніторингу в межах Ради Європи / Д. В. Аббакумова // Теорія і практика правознавства. – 2014. – Вип. 2(6). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tlaw.nlu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/06/%D0%90%D0%B1%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Д. В. Аббакумова

В. І. Шемет¹

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ СВЯТОГО ПРЕСТОЛУ

Святий престол є своєрідним суб'єктом міжнародного права. Термін Святий Престол включає у собі державний секретаріат та інші установи (суди, конгрегації) Римської курії. Термін є синонімом апостольського престолу. Для більш чіткого розуміння потрібно розмежувати Святий престол та місто-державу Ватикан. Святий престол це релігійний центр всіх католиків. Ватикан це підпорядкована територія Святому престолу, як засіб реалізації його суверенітету на міжнародній арені. Ватикан не можна назвати повноцінною державою, саме тому йому надається статусу державоподібного утворення. На сьогодні міжнародна правосуб'єктність Святого Престолу не заперчується. Він розглядається, як своєрідний суб'єкт міжнародного права, який не володіє ознаками державності та відповідно до Латеранських угод володіє територією Ватикану для забезпечення свого абсолютного суверенітету.

Святий Престол є верховним органом всієї католицької церкви, а також сувереном держави міста Ватикан. Відповідно до Латеранських угод Святому Престолу приписується світський суверенітет.

¹ Студент 3 курсу міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого